

College van Bestuur
Houtlaan 4
6525XZ Nijmegen

College van Decanen
Houtlaan 4
6525XZ Nijmegen

Radboud gemeenschap
www.voxweb.nl

Datum 12 april 2023
Betreft Voorstel instellen R100 burgerraad

Geacht College van Bestuur, College van Decanen,

Geachte Radboud gemeenschap,

Bijna een jaar geleden heeft onze universiteit een eigen visie aangenomen op Erkennen en Waarderen (E&W). Daarin onderschrijft de universiteit vier kernthema's: een meer gebalanceerde bepaling van kwaliteit, meer waardering voor samenwerking, ruimte voor diverse loopbaanpaden en meer aandacht voor de menselijke maat. Deze visie in de praktijk brengen heeft als doel alle medewerkers met zowel meer plezier als meer succes te laten werken. Het onderwerp E&W raakt ons daarom allemaal. Sterker nog: wij zijn allemaal onderdeel van de E&W-uitdaging én -oplossing, allemaal vanuit een ander perspectief. Echter, vooralsnog wordt het gesprek over E&W vooral op managementniveau gevoerd en blijft het open gesprek op en met de werkvloer uit. Wij stellen daarentegen dat juist het actief uitwisselen van de verschillende perspectieven op E&W cruciaal is om tot een gedragen oplossing te komen. Dit vraagt om een manier van besluitvorming die recht doet aan die perspectieven en past bij waar E&W voor staat. Wij stellen daarom voor om het proces in te richten op basis van directe, representatieve inspraak, geïnspireerd op hoe complexe maatschappelijke uitdagingen worden voorgelegd aan een burgerraad.

De uitdaging

De perspectieven op E&W zijn heel divers: beginnende wetenschappers ervaren andere uitdagingen dan gevestigde, onderzoekers andere dan onderwijzers, ondersteunend andere dan wetenschappelijk personeel. Elk perspectief is even belangrijk om tot een betere E&W-praktijk, met alle interacterende facetten, te komen. Echter, in de huidige besluitvorming ligt de nadruk onbedoeld op het perspectief van de gevestigde wetenschappers en het management. Deze collega's hebben de uitdagende rol om een verscheidenheid aan

perspectieven te wegen die vaak onbekend zijn, onder andere omdat de academie niet altijd een veilige plek is om open twijfels en wensen te delen. En als ze wel bekend zijn, zijn verschillende perspectieven vaak (ogenschijnlijk) met elkaar in conflict. Deze Gordiaanse knoop ontwarren is een taak die mogelijk niet gedaan *kan* worden door een kleine groep personen of vanuit één perspectief, juist omdat zij zelf onderdeel zijn van de uitdaging. Dat wel trachten te doen loopt het risico tot een oplossing met beperkte impact of draagvlak te komen. Of het proces onttaardt in een (langlopend) politiek steekspel, met weinig progressie of actie. Dit laatste lijkt op het moment het geval te zijn, aangezien het plan van aanpak nog steeds niet is goedgekeurd, wat zorgwekkend is.

Natuurlijk hebben we vormen van inspraak om meerdere perspectieven mee te nemen. Allereerst de medezeggenschap, die een centrale rol dient te vervullen in E&W. Echter, alleen de medezeggenschap is niet voldoende, omdat zij veelal te politiek en gepolariseerd is voor een open en evenwichtig gesprek, waardoor perspectieven vaak moeilijk dichterbij elkaar komen. Adviescommissies en -sessies zijn ongeschikt om een tweede reden, die ook voor de medezeggenschap geldt: ze zijn vaak niet representatief, noch qua functie en senioriteit, noch interesses. In het bijzonder het perspectief van tijdelijke en startende collega's wordt slechts beperkt vertolkt en staat veelal niet in verhouding met hun rol aan de universiteit. En mogelijk is juist hun perspectief cruciaal, omdat zij het beste het perspectief kunnen vertalen van potentiële collega's die door het huidige systeem van E&W de academie vroegtijdig hebben verlaten.

De inspiratie

De afgelopen twee decennia is er in de politiek veel ervaring opgedaan met participatoire democratie in zogenaamde "burgerraden". In deze raden komen *grote aantallen, willekeurig geselecteerde burgers meerdere malen gestructureerd bij elkaar om onder onafhankelijke leiding te werken aan een complex vraagstuk, gevoed door kennis van experts, met een vooraf afgesproken eindproduct en bijbehorend mandaat*. De grootte, willekeurige selectie en gestructureerde leiding faciliteren het bij elkaar brengen en wegen van perspectieven om tot breed gedragen voorstellen te komen. Een burgerraad wordt typisch ingezet voor onderwerpen 1) waarbij mensen sterk van mening verschillen, maar onderliggende waarden delen, 2) die ingewikkeld zijn en 3) belangrijk zijn voor de lange termijn (Molmers & Rovers, 2021; OECD, 2020). Voorbeelden van vraagstukken waarvoor het is ingezet zijn klimaatbeleid (Frankrijk, Canada, Groot-Brittannië), abortusregeling (Ierland) en nationale identiteit (Schotland, Duitsland). Een burgerraad kan ook permanent worden gemaakt, als "derde kamer" naast regering en parlement, zodat een wisselende steekproef van een bevolking gestructureerd bij kan dragen aan beleid (Van Reybrouck, 2016). Dit zou zowel beleid verbeteren als betrokkenheid vergroten. Onderdeel hiervan is uitgebreide aandacht voor de raad in de gemeenschap, zodat ook burgers buiten de raad betrokken worden.

Het voorstel

Wij denken dat het E&W-vraagstuk een vraagstuk is 1) waarop we binnen de gemeenschap sterk van mening verschillen, maar dezelfde waarden delen, 2) dat ingewikkeld is, juist omdat het zo allesomvattend en interacterend is en 3) dat echt voor de lange termijn is. Wij stellen daarom voor om voor het thema E&W tenminste een eenmalige “burgerraad” te organiseren om tot universitair E&W-beleid te komen. Dit kan op veel manieren en in overleg met de gemeenschap en participatoire democratie-professionals dient dit verder te worden uitgewerkt. Hieronder een eerste voorstel, welke wij de R100 noemen, verwijzend naar zowel het voorgestelde aantal leden als de opkomende verjaardag van onze universiteit.

Leden van de raad zullen op basis van gestratificeerde loting worden gevraagd om tot een goede representatie van de universiteit te komen, rekening houdend met tenminste faculteit/cluster, functie en geslacht. Voor functies betekent de loting naar ratio voor academische staf dat er meer promovendi, postdocs en docenten in de raad komen dan hoogleraren en ongeveer evenveel OBP als academische staf. De raad zal concrete voorstellen doen om de gehele E&W visie, of deelaspecten ervan (bv. carrière- en formatiestelsel), om te zetten in beleidskaders. Cruciaal hiervoor is dat de raad van tevoren mandaat krijgt, zodat uitgenodigde leden van de raad, inclusief collega's die hier meestal geen prioriteit zouden geven vanwege drukte en/of cynisme, deelnemen. Wij stellen als mandaat voor dat de voorstellen 1) ongewijzigd in de medezeggenschap en met het College van Decanen besproken wordt, 2) als leidraad zullen dienen voor nieuw E&W beleid en 3) publiekelijk wordt onderbouwd wanneer er wordt afgeweken van de voorstellen. Om tot goede en haalbare voorstellen te komen, zal de raad meerdere dagen of dagdelen bij elkaar komen, onder gestructureerde leiding en met advies van interne en externe experts.

Na deze R100 over E&W kan een evaluatie uitwijzen in hoeverre de R100 haar doel gediend heeft. Hierbij is niet alleen de directe uitkomst van belang (de kwaliteit van het advies), maar ook het proces zelf. Het proces brengt medewerkers met verschillende perspectieven bij elkaar, waardoor de gemeenschap zelf leert van en met elkaar. Daarnaast verwachten we dat het de betrokkenheid van RU-medewerkers bij RU-beleid, inclusief de medezeggenschap, zal vergroten. Deze baten dienen vervolgens te worden vergeleken met de lasten, welke bij eerste verkenning door ons uitkwamen op maximaal €100.000,- voor de eerste keer (dezelfde orde van grootte als het proces t.b.v. de nieuwe onderwijsvisie), afhankelijk van de gekozen opzet, inclusief het opleiden van interne procesbegeleiders. Dit laatste maakt het mogelijk participatoire democratie na een succesvolle eerste keer zelf vaker op te zetten. Bijvoorbeeld, wanneer de tijdelijke R100 een succes is, kunnen de mogelijkheden worden verkend van een permanente R100, waarin leden één of twee jaar zitting nemen, en een parallelle studenten-R100, welke alleen voor grote, complexe, lange termijn thema's bij elkaar worden geroepen.

Conclusie

Concluderend vragen wij:

- Aan het College van Bestuur en College van Decanen: om bovengenoemde R100 voorstel met ons uit te werken en te realiseren, inclusief het gevraagde mandaat.
- Aan de Radboud gemeenschap: om samen te bouwen aan E&W-oplossingen, hopelijk mede op basis van een R100.

Wij denken dat kiezen voor participatoire democratie laat zien dat de universiteit het Erkennen en Waarderen van medewerkers en hun werk echt anders wil doen. Uit het proces om tot een besluit over E&W te komen blijkt die Erkenning en Waardering dan namelijk al, aangezien het 1) ruimte geeft voor de menselijke maat en open contact, 2) een diversiteit aan perspectieven betreft, 3) samenwerking stimuleert en 4) kwaliteit van besluitvorming stelt boven gewoontes of belangen. Wij hopen dat de universiteit deze kans omarmt en de R100 een cadeau kan zijn bij ons 100-jarig bestaan, zodat medewerkers de komende 100 jaar met nog meer plezier en succes kunnen werken.

Hoogachtend,

Dr. Frank T.M. Leoné
Prof. Dr. Paula Fikkert
Prof. Dr. Arnoud Lagendijk

Alle drie voormalige leden van de Radboud Commissie Erkennen & Waarderen

Ter achtergrond:

- Molmers, J. & Rovers, E. (2021, 10 september), Honderd Amsterdammers mogen samen klimaatbeleid ontwerpen. Hoe werkt zo'n burgerberaad en is het kansrijk? *De Correspondent*. Geraadpleegd op 29 maart 2023, van <https://decorrespondent.nl/11707/meer-dan-een-inspraakavond-beter-dan-een-referendum-met-deze-democratische-vernieuwing-kan-de-burger-zelf-beleid-maken/1290216763-753ad347>
- OECD (2020), *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions: Catching the Deliberative Wave*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/339306da-en>
- Van Reybrouck, D. (2016). *Tegen verkiezingen*. Uitgeverij De Bezige Bij